

Μετά από τη σχετική εισήγηση του Αντιπρύτανη Οικονομικών, Προγραμματισμού και Ανάπτυξης του ΑΠΘ στη 15^η Σύνοδο των Αντιπρυτάνεων Οικονομικών, Προγραμματισμού και Ανάπτυξης απόφασίστηκε από τα μέλη της Συνόδου η συγκρότηση μίας επιτροπής με εκπροσώπους από το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πολυτεχνείο Κρήτης, η οποία θα επεξεργαστεί τις θέσεις της Συνόδου για τα προβλήματα που αφορούν στο θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης των κληροδοτημάτων.

Η εν λόγω Επιτροπή η οποία μετά από υπόδειξη των αρμοδίων Αντιπρυτάνεων, αποτελείται από ακόλουθα μέλη :

Ίδρυμα	Ονοματεπώνυμο
Πολυτεχνείο Κρήτης	Άννα Μπενιουδάκη
ΕΚΠΑ	Αγγελική Παπαζάχου
ΑΠΘ	Βασιλική Κουζιώρτη

Τα μέλη της Επιτροπής, μετά από συνεργασία κατέληξαν στις ακόλουθες επισημάνσεις και προτάσεις αναφορικά με θεσμικό πλαίσιο των κληροδοτημάτων και τα θέματα που έχουν προκύψει από την εφαρμογή του **N.4182/2013** όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μέχρι και σήμερα.

A) Εκκρεμότητες ως προς την έκδοση αποφάσεων αναφορικά με την υλοποίηση του νόμου σε ειδικά θέματα

- **Η έκδοση για το άρθρο 59, Υ.Α.** για τη διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου, αναλόγως με το ύψος των ετήσιων εσόδων ή το ενεργητικό της κοινωφελούς περιουσίας. Με απόφαση του Υ.Οικονομικών να περιορίζεται η διενέργεια διαχειριστικού ελέγχου από ελεγκτικά γραφεία σε περιουσίες με ετήσια έσοδα μεγαλύτερα από 50.000 ευρώ ή με ενεργητικό μεγαλύτερο από 2.000.000 ευρώ.
- **Η έκδοση για το άρθρο 65, Υ.Α.** σχετικά με την παρακράτηση σε βάρος των εσόδων των κοινωφελών περιουσιών κατά ποσοστό 5% για έξοδα της αρμόδιας αρχής. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ποσό αυτό και να καθορίζεται ο τρόπος και οι ειδικότερες λεπτομέρειες. Προς το παρόν το ποσοστό αυτό του πέντε τοις χιλίοις, οι κοινωφελείς περιουσίες υποχρεούνται να το αναγράφουν στους προϋπολογισμούς τους.
- **Η έκδοση για το άρθρο 73 Π.Δ.** σχετικά με τον καθορισμό ειδικού κλαδικού λογιστικού σχεδίου. Για κάθε περιουσία του παρόντος Κώδικα τηρούνται ειδικά βιβλία και στοιχεία, στα οποία εμφανίζονται τα περιουσιακά τους στοιχεία και η οικονομική τους κατάσταση εν γένει. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μπορεί να ρυθμίζονται λεπτομερειακά θέματα που αφορούν το είδος και το περιεχόμενο των βιβλίων και στοιχείων αυτών, τη διενέργεια των ελέγχων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
- **Η έκδοση για το άρθρο 38, Κ.Υ.Α.** Οικονομικών και Παιδείας-θρησκευμάτων, σχετικά με τα θέματα υποτροφιών, διότι η διαδικασία χορήγησης των υποτροφιών, εξακολουθεί

να πραγματοποιείται, με τον προηγούμενο νόμο του χίλια εννιακόσια τριάντα εννέα, τον 2039/1939.

- **Η έκδοση, διευκρινιστικών εγκυκλίων**, για την άρση των ασαφειών του νόμου, σχετικά με την διαδικασία εκμίσθωσης, εκποίησης ακινήτων, τη διαδικασία μακροχρόνιας εκμίσθωσης, την εκποίηση τιμαλφών, την διαδικασία συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών.

B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΕΣ – ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

B.1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Η φορολογική παρακολούθηση των κληροδοτημάτων, κληρονομιών και δωρεών μέχρι το 2004 πραγματοποιείται, με ξεχωριστό ΑΦΜ για το καθένα. Από το 2005 έως σήμερα με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών, τα Κεφάλαια Αυτοτελούς Διαχείρισης, που διατέθηκαν σε υφιστάμενο Νομικό πρόσωπο, για την εκπλήρωση ειδικού κοινωφελούς σκοπού, περιέχονται σε αυτό, κατά κυριότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις περί κληρονομίας ή κληροδοσίας, προστίθεται στην περιουσία του βαρυνόμενου για την εκτέλεση του σκοπού νομικού προσώπου, και ακολουθεί, την φορολογική μεταχείριση αυτού.

Το μέτρο αυτό, δημιούργησε και δημιουργεί σειρά προβλημάτων, ως προς το συντονισμό (με όλα τα μέρη που «κρέμονται» στον ΑΦΜ του ΝΠΔΔ) της διαδικασίας παρακολούθησης και υποβολής στοιχείων στο taxis (δηλώσεις φόρου εισοδήματος, ΕΝΦΙΑ, τροποποιητικές, συμβόλαια μισθώσεων, ΚΕΠΥΟ κλπ) και ως προς τη μη αυτόνομη παρακολούθηση με τις σχετικές ευεργετικές ρυθμίσεις. **Προτείνεται να διερευνηθεί το ενδεχόμενο της έκδοσης ενός ΑΦΜ, για όλα τα κληροδοτήματα, ώστε να διευκολυνθεί η φορολογική μεταχείριση τους.**

2. Η φορολόγηση των εσόδων από τις μισθώσεις των ακινήτων των κληροδοτημάτων, κληρονομιών και δωρεών, καθώς και η **φορολόγηση των εσόδων από τους τόκους κεφαλαίων** (κατά 24% Ν.4172/13 ΦΕΚ 167 ΠΟΛ 1044/10/02/2015 και 4646/2019 ΦΕΚ 201/2019), μειώνει δραστικά τα κεφάλαια των περιουσιών, με αποτέλεσμα τον κίνδυνο της αφάνισής τους στο μέλλον. **Προτείνεται να διερευνηθεί το ενδεχόμενο της μείωσης του συντελεστή φορολόγησης εισοδήματος.**
3. Η φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας (ΕΝΦΙΑ) από το κράτος, με βάση τις αντικειμενικές αξίες, είναι υψηλή και σε συνδυασμό με τον συμπληρωματικό φόρο (+ 0,0035 επί της αξίας του ακινήτου) στον οποίο υπόκεινται τα ΝΠΔΔ, είναι καταστροφική. Σημειώνεται ότι, στον πολύ πρόσφατο νόμο Ν.4758/04-12-2020 στο άρθρ. 74 (σελ. 77) ορίζεται ότι "απαλλάσσονται από τον ΕΝΦΙΑ τα ακίνητα που ανήκουν στο ΤΑΙΠΕΔ, τον ΕΟΤ, την ΕΤΑΔ κλπ". **Προτείνεται να διερευνηθεί το ενδεχόμενο της απαλλαγής των κοινωφελών**

περιουσιών από τον ΕΝΦΙΑ και τον συμπληρωματικό φόρο που επιβάλλεται στα ΑΕΙ, ΝΠΔΔ.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν.3842/2010 (Φορολογία Κληρονομιών, Δωρεών και γονικών παροχών) υπόκεινται σε φόρο κληρονομίας και τα ΝΠΔΔ φορολογούνται. Προτείνεται η απαλλαγή του φόρου κληρονομίας για τις περιπτώσεις των κληροδοτημάτων – δωρεών όπως ισχύει για τα κληροδοτήματα του Δημοσίου καθώς έχουν καθαρά μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα .
5. Υποβολή Προϋπολογισμών για έγκριση στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις μέχρι τέλη Σεπτεμβρίου. Πρόταση να μετατοπιστεί η καταληκτική ημερομηνία προς το τέλος του χρόνου (τέλος Νοεμβρίου) καθώς με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η ακριβέστερη αποτύπωση των προβλεπομένων εσόδων-εξόδων.
6. Περίπτωση κληροδοτημάτων για τα οποία απομένουν μηδαμινά χρηματικά διαθέσιμα και δεν υπάρχουν άλλες πηγές εσόδων και δεν μπορεί να εκτελεστεί πλέον ο σκοπός. Πρόβλεψη για έγκριση από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση για το οριστικό κλείσιμο των κληρονομιών και των αντίστοιχων λογαριασμών τους όταν αυτές δεν μπορούν να εκτελούν το σκοπό τους καθώς έχουν ελάχιστα χρηματικά διαθέσιμα (και δεν προβλέπεται να αποκτήσουν).

B.2. ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ

1. Αξιοποίηση των ακινήτων με τη διαδικασία της μακροχρόνιας μίσθωσης (άρθρα 42 και 58 - όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 32 του Ν.4223/2013- του Νόμου). Η διαδικασία σε πολλές περιπτώσεις απαιτεί πολύ μεγάλο χρόνο για την υλοποίησή της, χωρίς απαραίτητα να είναι αναγκαίο, με αποτέλεσμα να είναι αποτρεπτικό για τους ενδιαφερόμενους. Προτείνεται να επαναπροσδιοριστεί η αναγκαιότητα των δύο φάσεων και γενικότερα ο επαναπροσδιορισμός της διαδικασίας σύμφωνα με την εμπειρία που έχει αποκτηθεί.
2. Αντιμετώπιση έκτακτων δαπανών λόγω ζημιών σε ακίνητα από απρόβλεπτες ενέργειες και φυσικά φαινόμενα και εργασίες μικρής κλίμακας για την συντήρηση των ακινήτων.

Προτείνεται να προβλεφθούν πιο πρακτικές και ευέλικτες διαδικασίες για δαπάνες οι οποίες αφορούν:

- Αποκατάσταση ζημιών και βλαβών στο ακίνητο που πρέπει να γίνουν **άμεσα** (από πλημμύρες, κλοπές, σεισμούς και άλλα απρόβλεπτα) και δεν μπορούν να εφαρμοστούν οι χρονοβόρες διαδικασίες του Νόμου.
- Για τις εργασίες περιορισμένης ανακαίνισης και επισκευών των ακινήτων – εργασίες μικρής κλίμακας – (πχ. βάψιμο, κουφώματα, υδραυλικές και ηλεκτρολογικές βλάβες κλπ) να απαιτείται μόνο η έγκριση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και όχι και η έγκριση του Υπ. Παιδείας για ποσό που μπορεί να καθοριστεί μετά από συνεννόηση μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

3. **Να υπάρχει δυνατότητα δανεισμού εντόκως μεταξύ των κληροδοτημάτων**, μετά από τεκμηριωμένο αίτημα για την ενίσχυση της αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του κληροδοτήματος, το οποίο αδυνατεί να υλοποιήσει τις απαραίτητες οικονομικές ενέργειες, λόγω μη ύπαρξης των απαραίτητων διαθεσίμων, με αποτέλεσμα την χρόνια αδυναμία εκτέλεσης σκοπού και με έγκριση της αρμόδιας αρχής. Επισημαίνεται ότι στο προηγούμενο καταργημένο νομοθετικό πλαίσιο υπήρχε σχετική πρόβλεψη, στο άρθρο 37 του Α.Ν.2039/1939

4. Σύμφωνα με το άρθρο 65 παρ.2 του Νόμου, επιβάλλεται ετήσια παρακράτηση σε βάρος των εσόδων των περιουσιών κατά ποσοστό 5%, το οποίο αναγράφεται στους προϋπολογισμούς και διατίθεται για έξοδα της αρμόδιας αρχής. Προς το παρόν δεν έχει πραγματοποιηθεί η είσπραξη από την αρμόδια αρχή, του εν λόγω ποσοστού (δύναται να εισπραχτεί αναδρομικά). **Προτείνεται να διερευνηθεί η ρύθμιση αυτή και υπέρ των ΑΕΙ για θέματα διαχείρισης των κληροδοτημάτων τους, ως κοινωφελείς περιουσίες – κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης ειδικού σκοπού. Ειδικότερα, η εν λόγω διαχειριστική αμοιβή για τα ΑΕΙ, θα συνίσταται σε εύλογο ποσοστό επί των καθαρών εσόδων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν παρεμποδίζεται ούτε ματαιώνεται η εκτέλεση του ειδικού σκοπού. Η ρύθμιση αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα που ανακύπτουν στη διοίκηση και διαχείριση των κεφαλαίων αυτοτελούς διαχείρισης ειδικού σκοπού, λόγω της οικονομικής κρίσης και της δραστηκής συρρίκνωσης της κρατικής χρηματοδότησης των Α.Ε.Ι., τα οποία διαθέτουν, προς το σκοπό αυτό, ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή.**

5. Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν. 4182/2013 προβλέπεται **μόνο για τις περιουσίες που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Υπ. Οικονομικών** η δυνατότητα για τοποθέτηση ή η επένδυση των χρηματικών διαθεσίμων των κληροδοτημάτων σε λοιπές μορφές επωφελούς τοποθέτησης - εκτός δηλαδή εντόκων λογαριασμών όψεως, η ταμειυτηρίου ή προθεσμιακούς - και εν γένει διαχείρισης αυτών. **Προτείνεται να ενταχθούν τα ΑΕΙ ως ΝΠΔΔ, διαχειριστές περιουσιών κληροδοτημάτων στις διατάξεις του άρθρου 35 του Νόμου**, δεδομένου, ότι εδώ και πολλά χρόνια τα επιτόκια σε λογαριασμούς όψεως, ταμειυτηρίου και προθεσμιακούς εμφανίζουν μια ραγδαία μειωτική πορεία με αποτέλεσμα η απόδοση τους να είναι μηδαμινή και προκειμένου τα ΑΕΙ να αξιοποιήσουν με το βέλτιστο δυνατό τρόπο, την περιουσία των κληροδοτημάτων τους με γνώμονα την μέγιστη ικανοποίηση του σκοπού της κληρονομίας και της βούλησης του διαθέτη.

B.3. ΘΕΜΑΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΚΟΠΟΥ – ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ - ΒΡΑΒΕΙΑ

1. Δεν έχει εκδοθεί για το άρθρο 38, Κ.Υ.Α. Οικονομικών και Παιδείας-θρησκευμάτων, σχετικά με τα θέματα υποτροφιών, με αποτέλεσμα η διαδικασία χορήγησης των υποτροφιών, να εξακολουθεί να πραγματοποιείται, με τον προηγούμενο νόμο του χίλια εννιακόσια τριάντα εννέα, τον 2039/1939. **Προτείνεται στην ΚΥΑ μεταξύ άλλων:**

- **Να προσδιοριστεί για τις εξ αποστάσεως σπουδές στο εξωτερικό** η δυνατότητα ή μη και με ποιους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης υποτροφίας στην περίπτωση α) το κληροδότημα δίνει μόνο υποτροφίες εξωτερικού και β) το κληροδότημα δίνει υποτροφίες εσωτερικού και εξωτερικού
- **Να καθοριστεί ένα ενιαίο σύστημα** για το ύψος και τον τρόπο υπολογισμού της οικονομικής αδυναμίας (ανώτερο ύψος εισοδήματος, οικογενειακό και ατομικό εισόδημα ανάλογα με την ηλικία του υποψηφίου κ.λ.π.)
- **Καθορισμός της έννοιας καταγωγής.**
- **Να απαγορεύεται η χορήγηση υποτροφίας** εφόσον ο υποψήφιος λαμβάνει οποιαδήποτε άλλη υποτροφία από οποιαδήποτε άλλο φορέα ή οργανισμό και εκτός των κοινωφελών περιουσιών που υπάγονται στον ισχύοντα νόμο.
- **Καθορισμός της προϋπόθεσης προόδου** στις σπουδές ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότερα για τριτοβάθμια, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, τόσο στην περίπτωση της υποβολής αίτησης όσο και στην περίπτωση καταβολής και συνέχισης χορήγησης της υποτροφίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του νέου νόμου, έχουν προκύψει μια σειρά από θέματα τα οποία συνοπτικά και ενδεικτικά αποτυπώθηκαν ανωτέρω μέσα από την εμπειρία των αρμόδιων υπηρεσιών των Ιδρυμάτων, σε τρεις βασικές κατηγορίες (Φορολογικά θέματα, Διαχείριση Ακίνητης και Κινητής Περιουσίας των Κληροδοτημάτων και Υλοποίηση Σκοπού των Κληροδοτημάτων).

Τα κληροδοτήματα και οι δωρεές με ειδικό σκοπό, τα οποία σύμφωνα με το νέο Νόμο ορίζονται ως κοινωφελείς περιουσίες και ειδικότερα για τα ΑΕΙ ως ΝΠΔΔ ως κεφάλαια αυτοτελούς διαχείρισης ειδικού σκοπού, λόγω της γενικότερης οικονομικής κρίσης αλλά και των ειδικότερων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν ένα σημαντικό πόλο ενίσχυσης και βοήθειας των Πανεπιστημίων.

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε κληροδοτήματα ή δωρεές που έχουν ως σκοπό τη χρηματοδότηση και τον εξοπλισμό πανεπιστημιακών εργαστηρίων, τμημάτων, βιβλιοθηκών, νοσοκομείων ακόμη και την ενίσχυση ψηφιακών δράσεων.

Φυσικά η χορήγηση υποτροφιών και βραβείων σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς υποτρόφους αποτελεί μια μόνιμη πηγή βοήθειας και υποστήριξης των εκπαιδευτικών και ερευνητικών προσπαθειών των νέων επιστημόνων και ειδικά τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον των φοιτητών έχει αυξηθεί ραγδαία.

Η σημαντική απόφαση των μελών της Συνόδου των Αντιπρυτάνεων να εξεταστούν τα θέματα του νέου νόμου που χρίζουν τροποποιήσεις ή προσθήκες, θα πρέπει να υποστηριχθεί από κάποιες επόμενες ενέργειες. Κατά την κρίση της Επιτροπής αυτές θα μπορούσε να είναι:

- Απόφαση της Συνόδου των Αντιπρυτάνεων, αναφορικά με τις προτάσεις για αλλαγές οι προσθήκες που προτείνονται από την Επιτροπή
- Επιστολή στο Υπ. Οικονομικών και στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις με αναφορά στα ανωτέρω θέματα και έκκληση για συνάντηση προκειμένου να υλοποιηθεί η απόφαση της Συνόδου

- Πρόταση για οργάνωση Ημερίδας με θέμα σχετικό με το ρόλο, τη συμβολή των κληροδοτημάτων και την ανάγκη τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των κληρονομιών προς όφελος της ακαδημαϊκής κοινότητας και γενικότερα της κοινωνίας.
- Πρόσκληση σε εν δυνάμει νέους δωρητές ώστε να δημιουργηθούν νέες κληρονομίες – δωρεές με ειδικό σκοπό.

Η Επιτροπή

Πανεπιστήμιο Κρήτης

ANNA ΜΠΕΝΙΟΥΔΑΚΗ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 76 ΧΑΝΙΑ
ΤΗΛ.: 2821008181 - 6973711360
Δ/Μ: 140698327-107 ΚΑΙ ΤΩΝ

Άννα Μπενιουδάκη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Θεσσαλονίκης

Βασιλική Κουζιώρη

Εθνικό και Καποδιστριακό

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αγγελική Παπαζάχου